

UČENJE

Pregled

2

- Teorije učenja
  - Vedenjska
    - Klasično in instrumentalno pogojevanje
  - Kognitivna
    - Vrste znanja
    - Spomin
    - Učenje z odkrivanjem
    - Konstruktivizem
  - Socialno kognitivna
    - Modelno učenje
    - Odnosi v učni situaciji
- Učno okolje

Vedenjska / Behavioristična teorija učenja

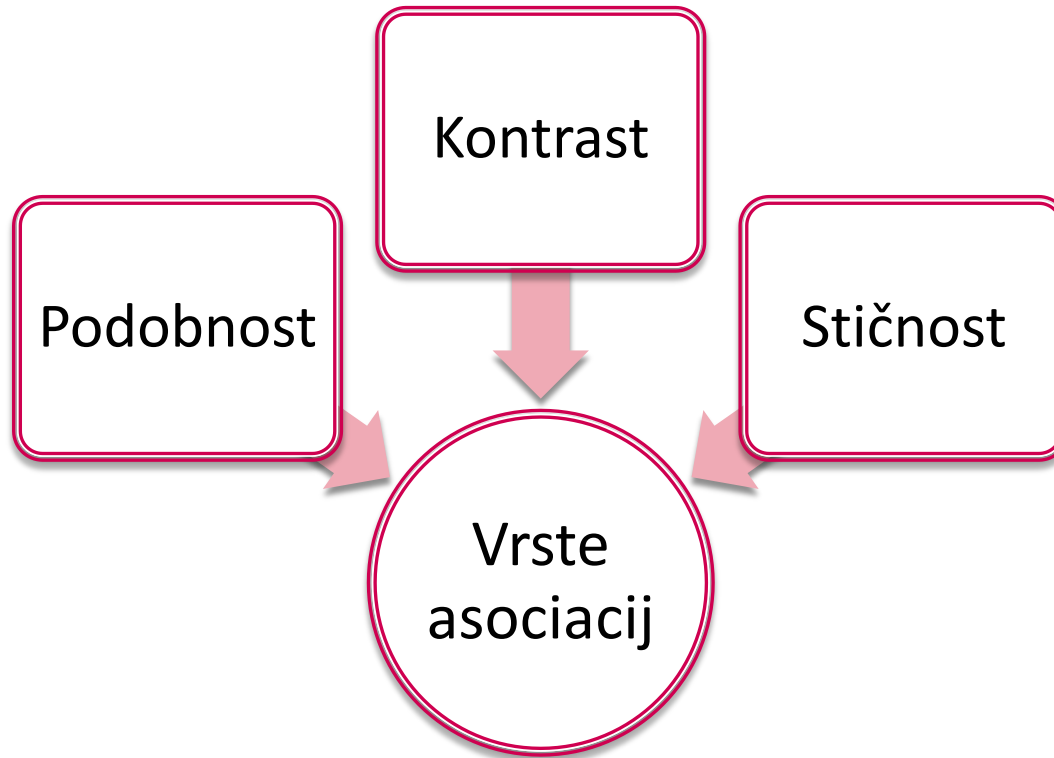
Definicija učenja – behavioristični pogled

4

Učenje se pojavi takrat, kadar izkušnje povzročijo *relativno trajno spremembo* v posameznikovem *znanju* ali *vedenju*. Behavioristi poudarjajo vpliv zunanjih dogodkov na posameznika.

Aristotel – učenje z asociacijami

5

Pogojevanje kot vrsta učenja

6

Klasično

- Učenje nehotenih čustvenih in fizioloških odzivov – refleksov
- Dražljaj povzroči avtomatičen odgovor

Instrumentalno

- Vsako vedenje, ki povzroči zadovoljiv učinek, se bo ponavljalo
- Predhodni dogodki → vedenje → posledice

Primerjava - pogojevanje

Klasično

- Učenje med dražljaji
- Dražljaj se pojavi pred vedenjem
- Temelji na biološki osnovi
- Fizični in čustveni odgovori organizma

Instrumentalno

- Učenje med vedenjem in posledicami
- Dražljaj sledi vedenju
- Temelji na socialni osnovi
- Socializacijski vedenjski vzorci

Vrste ojačevalcev

8

Pozitivni

- Ko posledice okrepijo novo vedenje
- *Primer: sošolci spodbujajo (nagradijo) spotikanje in se to vedenje ohrani*

Negativni

- Ko posledice povzročijo izginjanje vedenja
- *Primer: učenec bo opravil vse obveznosti zato, da se izogne konfliktu z učiteljem - konflikt je negativni dražljaj*

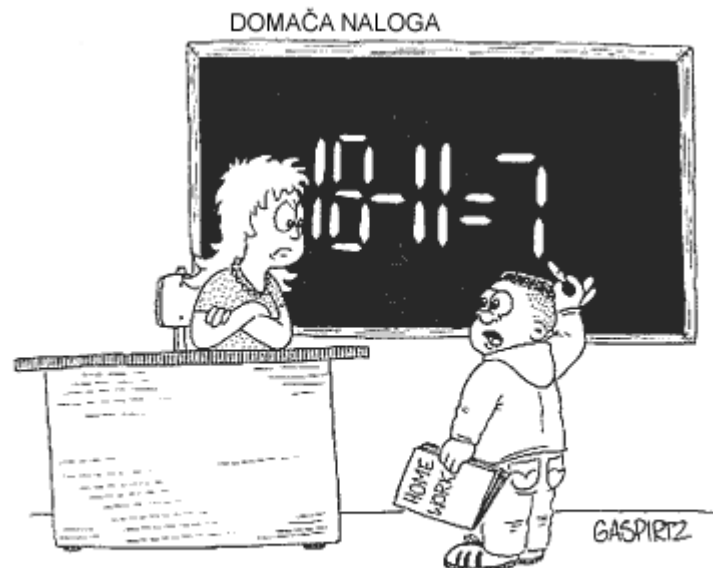
KOGNITIVNE TEORIJE UČENJA

Definicija

10

Kognitivna perspektiva obravnava učenje kot *aktivni proces*, v katerem *iščemo* nove informacije za reševanje problemov in *reorganiziramo* tisto, kar že vemo, da bi lahko dosegli nov *vpogled* in ne le sprejemali znanje.

Prisežem, da nisem uporabljal kalkulatorja !!

Razlike v pogledu na učenje

11

Vedenjski

- Vedenje
- Pridobivanje znanja
- Bolj vezano na kontrolirano okolje

Kognitivni

- Znanje
- Aktivna rekonstrukcija znanja
- Vezano na razumevanje razvoja kognicije in individualne značilnosti

Znanje...

12

... je razumevanje pojmov in teorij na različnih področjih, vključujoč splošne kognitivne sposobnosti, kot so sklepanje, načrtovanje, reševanje problemov in razumevanje jezika.

Splošno znanje je povezano s splošnimi zakonitostmi, razumevanjem.

Specifično znanje se nanaša na točno določeno nalogo ali predmet.

Vrste znanja

13

1. Deklarativno znanje pomeni vedeti KAJ
  - *priprava peciva – sestavine, ki jih potrebujemo*
2. Proceduralno znanje pomeni vedeti KAKO
  - *postopek priprave, zaporedje aktivnosti*
3. Strateško znanje da odgovor na KDAJ in ZAKAJ
  - *kdaj umešamo določeno sestavino in zakaj, kdaj damo v pečico in zakaj*

Manjše enote znanja združujemo v večje

1. Deklarativno
2. Proceduralno
3. Strateško

**Vrste
spomina**

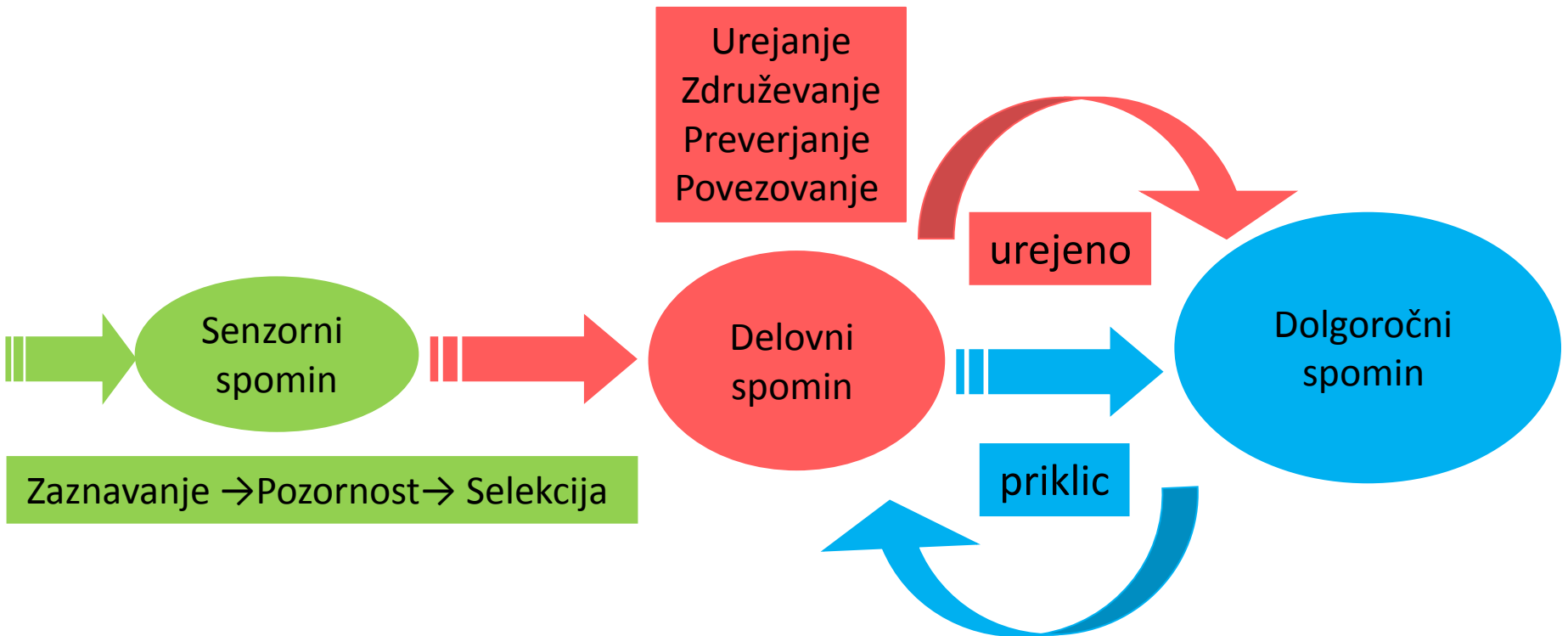
14

Spomin

Shranjevanje znanja

Informacijsko procesni model spomina

Atkinson in Shiffrin

Kratkotrajni / delovni spomin

16

Kratkotrajni

- Trajanje – do 20 sekund
- Začasno shranjujemo
- Predelujemo, urejamo, izbiramo trenutno aktualne informacije
- Kapaciteta je omejena
  - 7 ± 2 enoti
  - otroci pri 6.letih 4 enote

Delovni

- Je del kratkoročnega spomina
- Uporabljamo ga za mentalne operacije med razmišljanjem in reševanjem problemov
- Povezovanje z informacijami iz dolgoročnega spomina
- Poenostavljanje in združevanje informacij

Ohranjanje informacij v delovnem spominu

Ponavljanje v artikulacijski zanki

Elaborativno ponavljanje

Združevanje enot

Značilnosti delovnega spomina

- *Omejena količina delovnega spomina*
- *Trajanje 5-20 sekund*
- *Vsebina je besedna ali slikovna*

Shranjevanje in priklic informacij - dolgoročni spomin

Shranjevanje

1. Elaboracija
2. Organizacija
3. Kontekst

Priklic

1. Širjenje aktivacije
2. Rekonstrukcija

Značilnosti dolgoročnega spomina

- *Neomejena količina*
- *Neomejen čas*
- *SHEME, slikovne ali besedne*

Vprašanje

19

- Kako bi študentu razložili pomen ponavljanja pri učenju, če upoštevate informacijsko-procesni model spomina?

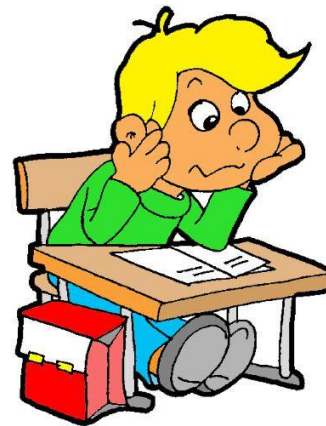
Model spomina glede na stopnjo procesiranja

- Zunanja – zunanji izgled pojava ali besede
- Akustična – zvokovna kombinacija
- Semantična – pomen besede

Za razmislek

- Kako lahko poznavanje vrst spomina vpliva na učenje?

Upad spomina

- Največje pozabljanje je takoj po učenju
- V eni uri se izgubi polovica naučenega
- 9 ur po učenju se izgubi 60%
- En mesec po učenju se izgubi 80% naučenega
- Dolžina časa, ki ga porabimo za učenje, vpliva na spomin – različno glede na vsebino naučenega

Teorije pozabljanja

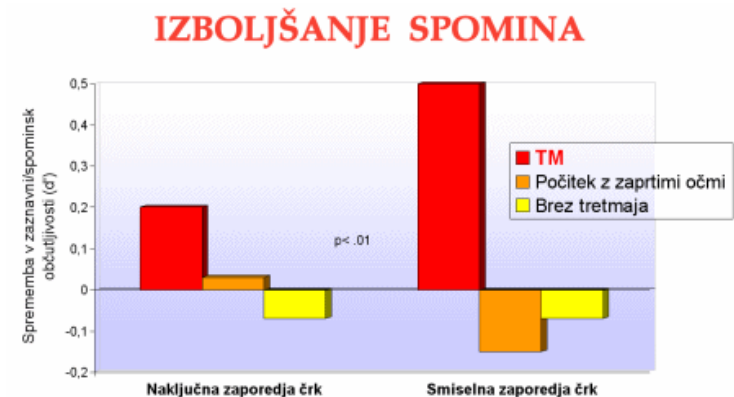
23

1. **Razkroj** - *Spominske sledi v možganih zbledijo*
2. **Interferenca** - *Ne ločujemo spominov med seboj*
3. **Spačenje** - *Spremembe v spominu*
4. **Potlačitev** - *Povezano s čustvenimi vzroki*

Reminiscenca

24

- Spominska moč po učenju kratak čas narašča – *okrepijo se spominske sledi*
- Pri smiselnem učenju
- Različen čas
- Učinek začetka in konca

Kognitivni teoriji

25

Kognitivne teorije učenja se ukvarjajo s sprejemanjem, shranjevanjem in obnavljanjem informacij.

1. Učenje z odkrivanjem
2. Razlagalno poučevanje in učenje s sprejemanjem

Učenje z odkrivanjem

26

Učenje z odkrivanjem (Bruner) omogoča posameznikom, da sami organizirajo lastno učno izkušnjo.

- *Znanje je trajnejše in uporabnejše v novih situacijah*
- *Učenci so notranje bolj motivirani*
- *Razvijeta se samostojnost in kritičnost*
- *Poleg vsebine se naučijo tudi metod reševanja problemov*

Pogoji

- Pripravljenost
- Stanje budnosti
- Različnost učne situacije
- Izpopolnjevanje informacij

Razlagalno poučevanje

27

Razlagalno poučevanje in učenje s sprejemanjem (Ausubel)

- *Učenci hitreje pridejo do znanja*
- *Njihovo znanje je bolj sistematično*
- *Primerno tudi za manj uspešne učence*
- *Za učitelja manj zahtevno*
- *Potrebni je manj pripomočkov*

Pogoji

- Uporaba vnaprejšnjih organizatorjev
- Razlikovanje med informacijami
- Hierarhična ureditev znanja
- Osmišljanje učenja

SOCIALNO KOGNITIVNA TEORIJA UČENJA

Osnovna spoznanja

Teorija socialnega učenja - Bandura

Loči med:

1. Pridobivanjem znanja – *učenje*
2. Delovanjem, ki temelji na znanju – *vedenje*

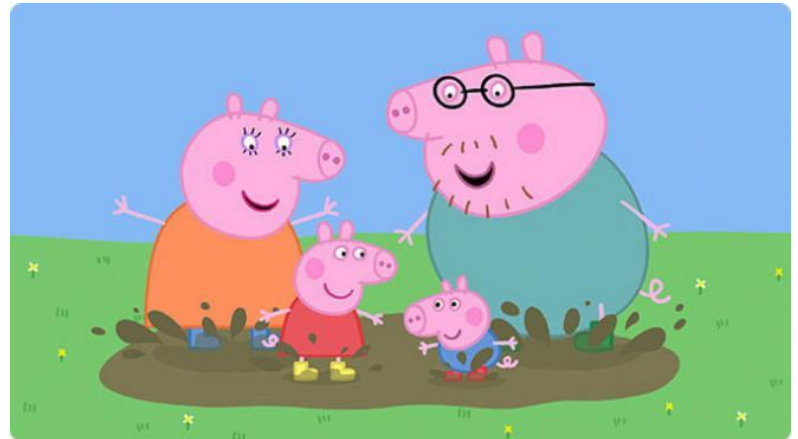
Lutka Bobo

Vključevanje kognitivnih dejavnikov:

- Prepričanja
- Samozaznavanje
- Pričakovanja

Učenje z opazovanjem/Modelno učenje

1. Pozornost
2. Ohranjanje
3. Izvajanje
4. Motivacija in ojačevanje
  1. Vedenje izvedemo, ko smo motivirani zanj
  2. Ojačevanje povečuje pozornost, ohranjanje in izvajanje

Dejavniki, ki vplivajo na učenje z opazovanjem

1. Razvojna stopnja
  - S starostjo narašča pozornost in zapornitev
2. Prestiž in kompetentnost modela
  - Višji status modela in njegova kompetentnost pomembno vplivata na izvajanje vedenja; učijo se vedenja, ki ga bodo potrebovali
3. Posredne posledice
  - Primernost vedenja
4. Pričakovanja rezultatov
  - Ustrezno nagrajena vedenja
5. Postavljanje ciljev
  - Pomoč pri doseganju ciljev
6. Samoučinkovitost
  - Izbira modelov, ki omogočajo posnemanje vedenja

Odnosi v učni situaciji

32

1. Individualistično učenje
2. Tekmovalno učenje
3. Sodelovalno učenje

Individualistično učenje

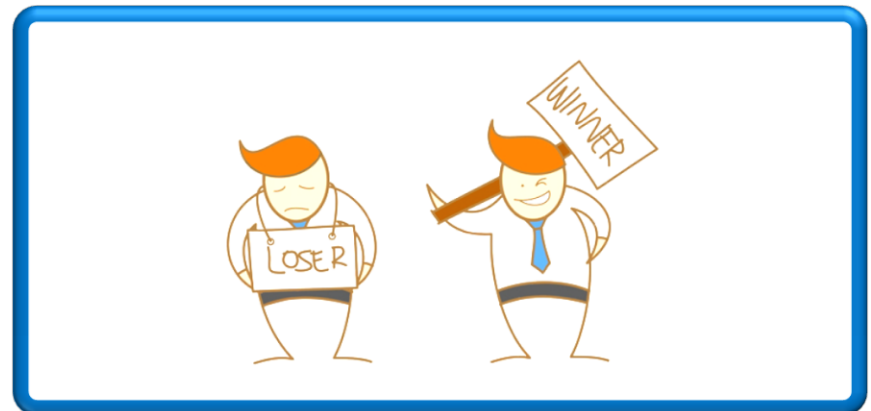
- Spremljanje napredka pri posamezniku
- Pomemben je cilj posameznika
- Procesno/končno spremljanje

Tekmovalno učenje

34

- Cilj ni deljiv – če ga eden doseže, je za druge izgubljen
- Tekmovanje med skupinami – vzpostavi se sodelovanje znotraj skupine
- Tekmovalna situacija poveča razlike med učenci –
  - dobri postanejo boljši
  - slabši pa postanejo še slabši kot v netekmovalni situaciji

Dejavniki učinkovitosti tekmovanja

35

- Zahtevnost ciljev in standardov uspešnosti
  - Motivirani so učenci, ki vidijo možnost uspeha
- Presojanje učiteljev in staršev o:
  - Sami tekmovalni situaciji in
  - Pomembnosti izida tekmovanja
- Pričakovanje samega učenca
  - Kaj bo s tekmovanjem pridobil

Sodelovalno učenje

36

- Delo v skupinah, da bi dosegli skupen cilj
- Vsak član skupine doseže maksimalen učinek in pomaga drugim
- Pomembna je interakcija v skupini

Načela

- Pozitivna povezanost
- Neposredna interakcija
- Odgovornost vsakega posameznika
- Heterogeno sestavljene skupine
- Vodenje je porazdeljeno
- Pomembni so spoznavni, čustveno-motivacijski in socialni cilji

Sodelovalne in tekmovalne skupine

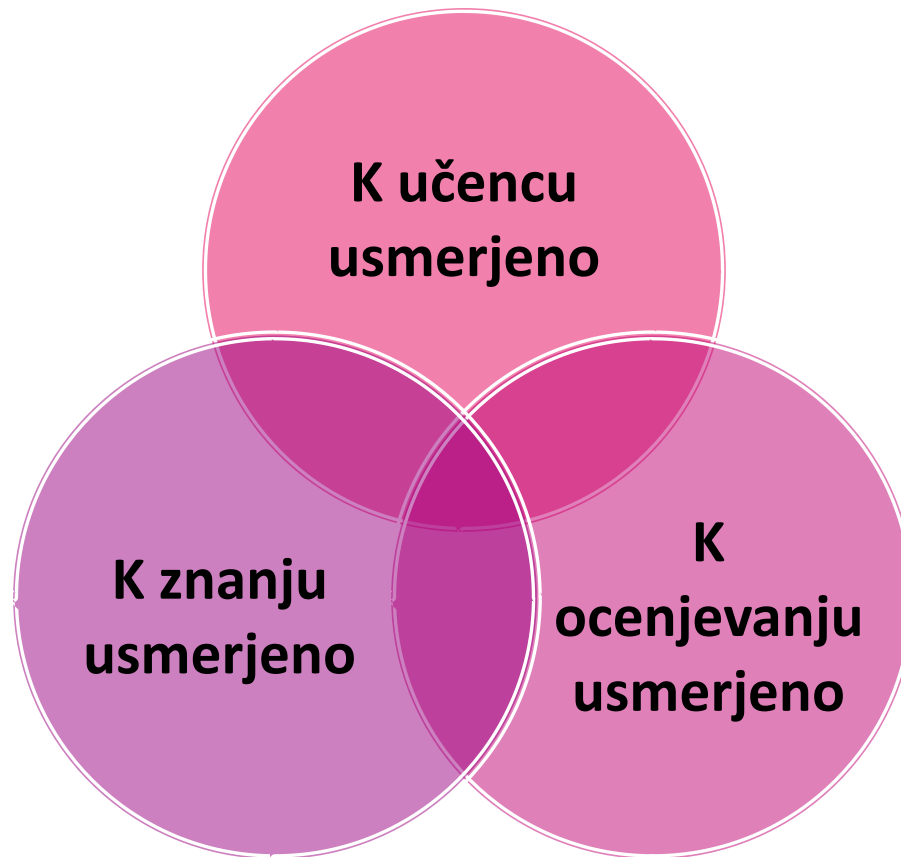
vpliv na produktivnost in odnose

37

- *V stopnji angažiranosti in zainteresiranosti za uspešno rešitev problema ni bilo razlike*
- Sodelovalne skupine
  - večja skladnost in sistematičnost v reševanju problemov
  - plodnejša razprava
  - višja kakovost idej
  - izpostavljeni prijateljski odnosi - večja je bila želja, da se pridobi in ohrani spoštovanje drugih članov skupine

Učno okolje

K učencu usmerjeno učno okolje

39

- Predhodne izkušnje
- Spreminjanje kognitivnih shem; asimilacija in akomodacija
- Pripravljenost
- Motivacija

K znanju usmerjeno učno okolje

40

- Upoštevanje kriterijev ustreznega znanja
- Vrste znanja
  - Deklarativno, proceduralno, strateško
  - Splošno, specifično

K ocenjevanju usmerjeno učno okolje

41

- Doseganje kriterijev
- Procesno ocenjevanje
- Formativno/sumativno ocenjevanje
- Stvarna/osebna povratna informacija